

Sygn. akt VIII U 1512/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2016 r. w Gliwicach

sprawy M. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa

na skutek odwołania M. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 26 maja 2014r. **nr** (...) (...) - (...)

1. oddała odwołanie;
2. zasądza od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt VIII U 1 512/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 maja 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że M. G. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, w okresie od 1 marca 2009r. do 31 grudnia 2012r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie zabezpieczenia społecznego i zdrowotnego.

W uzasadnieniu wskazano, iż odwołujący przedłożył jedynie umowę łączącą go z brytyjskim pracodawcą. Nie przedłożył z kolei dowodów potwierdzających fakt zamieszkiwania na terytorium Wielkiej Brytanii, kopii dokumentów podróży ani innych dokumentów potwierdzających jego pobyt i zatrudnienie w tym kraju, jak choćby kart czasu pracy, rachunków, czy też innych dokumentów mogących świadczyć o jego związkach z Wielką Brytanią. Nadto ZUS zarzucił, że brytyjski pracodawca odwołującego jest tzw. firmą skrzynkową, gdzie nie dochodzi do realnego wykonywania pracy przez pracowników na terenie Anglii.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę i uznanie, że w okresie od 1 marca 2009r. do 31 grudnia 2012r. nie podlegał on ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Odwołujący podniósł, iż w spornym okresie prowadził działalność gospodarczą w Polsce oraz wykonywał pracę najemną w Wielkiej Brytanii, w związku z czym podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na terenie Wielkiej Brytanii, co wynika z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004. Odwołujący powołując się na przepisy tego Rozporządzenia argumentował, że ZUS jako instytucja ubezpieczeniowa państwa zamieszkania, nie ma kompetencji do oceny stosunku ubezpieczenia łączącego go z instytucją miejsca świadczenia pracy najemnej. Dalej zaznaczył, iż w jego ocenie przedstawił wystarczające dowody, z których wynika fakt zatrudnienia go przez firmę (...) Ltd. jak też fakt opłacania należnych podatków i składek na terenie Wielkiej Brytanii.

W toku procesu odwołujący zarzucał, iż zaskarżona decyzja ZUS została wydana w głównej mierze na podstawie stanowiska brytyjskiego organu rentowego H. R. & C. (...), który stwierdził, iż odwołujący nie wykonywał pracy na terenie Wielkiej Brytanii i nie posiada numeru ubezpieczenia społecznego. Odwołujący zarzucił, że decyzje (...) o podleganiu ustawodawstwu brytyjskiemu i wydaniu formularza A1 są arbitralne, gdyż przedstawił on szereg dowodów, które jednoznacznie świadczą o wykonywaniu przez niego pracy na terenie Wielkiej Brytanii, jak i odprowadzaniu tam składek na ubezpieczenia społeczne. Dalej wskazał, że jednym z podstawowych wymogów poświadczenia przez (...) podlegania pod ustawodawstwo brytyjskie jest udokumentowanie pobytu i zamieszkania na terenie Wielkiej Brytanii, a jako że nie istnieje tam obowiązek meldunkowy, brytyjskie instytucje wymagają przedstawienia rachunków, faktur czy paragonów potwierdzających pobyt. Odwołujący natomiast nie miał świadomości ani wiedzy o takim trybie postępowania brytyjskiego organu rentowego, dlatego nigdy nie zbierał i nie przechowywał poszczególnych rachunków czy biletów lotniczych.

W ocenie odwołującego nieprzedłożenie zaświadczenia A1 nie przesądza, że ubezpieczony nie podlega ustawodawstwu brytyjskiemu, bowiem zaświadczenie to jest jedynie świadectwem potwierdzającym zastosowanie wobec danej osoby ustawodawstwa państwa członkowskiego, a nie warunkiem uznania, że spełnione zostały przesłanki podlegania ustawodawstwu państwa członkowskiego. Powołując się na artykuł 3 ust. 2 Rozporządzenia 883/2004, odwołujący zarzucił, iż jest zobowiązany do przekazania instytucji właściwej, informacji, dokumentów lub dowodów dla celów ustalenia właściwego prawodawstwa w zakresie zabezpieczeń społecznych a przepis ten nie zawiera zamkniętego katalogu dowodów, a zatem zaświadczenie A1 nie stanowi jedyne dowodu potwierdzającego podleganie danemu ustawodawstwu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

ZUS wyjaśnił, że na wniosek odwołującego wszczął postępowanie w sprawie ustalenia dla niego ustawodawstwa właściwego w sprawach ubezpieczenia społecznego. Ubezpieczony przedłożył umowę o pracę zawartą 1 marca 2009r. z firmą (...) LTD w L. , podał numer ubezpieczenia społecznego w Anglii i oświadczył , że w tym kraju płacił składki ubezpieczeniowe i podatki. Nie przedłożył natomiast dokumentów poświadczających zamieszkanie na terenie Anglii oraz jego podróże do Anglii. Firma (...) LTD , w której miał być zatrudniony okazała się tzw. „firmą skrzynkową”, w której faktycznie praca nie jest wykonywana.

Zarządzeniem z dnia 5 września 2014r. Sąd na podstawie art. 467 § 4 k.p.c. zwrócił organowi rentowemu akta sprawy celem uzupełnienia istotnych braków w materiale, w szczególności zobowiązując ZUS do uzyskania stanowiska instytucji ubezpieczeń społecznych w Wielkiej Brytanii, w zakresie istnienia stosunku pracy odwołującego, stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego, w związku z jego zatrudnieniem w Wielkiej Brytanii.

W piśmie procesowym z dnia 12 czerwca 2015r. (...) Oddział w Z. poinformował, że otrzymał informację brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej, której tłumaczenie załączył. Dalej organ rentowy wskazał, że z treści tej informacji wynika, iż odwołujący faktycznie, w spornym okresie, nie wykonywał pracy w Wielkiej Brytanii. Kontrola przeprowadzona

przez brytyjską firmę ubezpieczeniową w firmie (...) Ltd. potwierdziła, że pracodawca jest firmą skrzynkową, gdzie nie dochodzi do realnego wykonywania pracy przez pracowników na terenie Wielkiej Brytanii, natomiast umowy o pracę zostały zawarte celem obejścia prawa obowiązującego w Polsce tj. pozyskania innego tytułu ubezpieczenia pozwalającego na opłacanie składek w kwocie niższej niż z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. H. R. & C. ustaliła, że ww. firma nie prowadziła działalności gospodarczej w Wielkiej Brytanii a osoby zatrudnione otrzymują adres w Wielkiej Brytanii, którym posługują się w kontaktach z brytyjskimi urzędami. Z kolei pod tym samym adresem co dowoływający, w Anglii jest zameldowanych ponad 100 osób w 2 pokojach. Równocześnie z treści pisma H. R. & C. wynika, że brak jest jakichkolwiek dowodów potwierdzających zamieszkiwanie ubezpieczonego w Wielkiej Brytanii, dowodów odbycia podróży czy dowodów pracy. Oceniając, że posiadanie wyłącznie umowy o pracę nie może być dowodem potwierdzającym, że dana osoba wykonywała pracę na terenie Wielkiej Brytanii, H. R. & C. odmówiło wydania dokumentu A1 poświadczającego podleganie przez odwołującego ubezpieczeniom na terenie Wielkiej Brytanii.

W odpowiedzi odwołujący zarzucił, że przesłane przez ZUS pismo H. R. & C. nie nosi waloru decyzji administracyjnej, nie jest zatem wiążące dla ZUS. Dalej zauważył, że H. R. & C. już wcześniej, bo w dniu 24 marca 2014r. skierowała do niego pismo, z treści którego wynika, iż w latach 2009 – 2013 opłacał on składki na ubezpieczenie społeczne w tej instytucji. Na dowód ubezpieczony dołączył odpis i tłumaczenie tego pisma.

Wezwany do zajęcia stanowiska odnośnie tego pisma, organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 7 sierpnia 2015r. zarzucił, że wysokość składek wskazanych w piśmie H. R. & C. z dnia 24 marca 2014r. potwierdza pozorność zatrudnienia odwołującego w Wielkiej Brytanii, bowiem kwoty wpłacane przez niego w okresach rocznych są niższe niż te, które przy normalnym zatrudnieniu winien on opłacać w okresach tygodniowych.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Odwołujący M. G. od 1992r. prowadzi działalność gospodarczą na terenie Polski w M.. Działalność ta polega na świadczeniu usług informatycznych w zakresie udostępniania aplikacji internetowych.

Przed organem rentowym ubezpieczony przedłożył umowę o pracę z dnia 1 marca 2009r., zawartą przez niego z (...) Ltd., potwierdzenie nadania brytyjskiego numeru ubezpieczenia oraz zaświadczenie pracy z dnia 16 marca 2009r., potwierdzające zatrudnienie w tej firmie z tygodniowym wynagrodzeniem w kwocie 114 funtów.

Organ rentowy zwrócił się do odwołującego o przedstawienie dowodów potwierdzających miejsce jego zamieszkania w Wielkiej Brytanii, fakt odbywania podróży pomiędzy Polską i Wielką Brytanią, a dodatkowo kopii list płac u brytyjskiego pracodawcy i kopii dokumentów potwierdzających opłacanie przez niego podatków i składek w tym kraju. ZUS wezwał też odwołującego do przedłożenia formularza A1 wystawionego przez angielską instytucję ubezpieczeniową.

W odpowiedzi ubezpieczony wskazał, że nie posiada dowodów na powyższe okoliczności i dołączył jedynie odpis pisma angielskiej instytucji ubezpieczeniowej, potwierdzające wysokość opłacanych przez niego składek w latach 2009 – 2013.

W związku z niewystarczającym materiałem dowodowym przedłożonym przez odwołującego w postępowaniu dotyczącym określenia ustawodawstwa właściwego dla M. G. w okresie od 1 marca 2009r. do 31 grudnia 2012r., na zarządzenie Sądu z 5 września 2014r., ZUS zwrócił się do instytucji brytyjskiej o potwierdzenie ewentualnych okresów ubezpieczenia odwołującego z tytułu wykonywania przez niego pracy na terenie Wielkiej Brytanii oraz ustalenie, czy M. G. miał poświadczony przez angielską instytucję ubezpieczeniową formularz E101/A1 na wymieniony wyżej okres .

W piśmie z dnia 6 lutego 2015r. brytyjska instytucja ubezpieczeniowa H. R. & C. zakwestionowała fakt realnego wykonywania przez M. G. pracy na rzecz pracodawcy brytyjskiego. H. R. & C. poinformowała organ rentowy, iż w okresie rzekomego zamieszkania i wykonywania pracy w Wielkiej Brytanii

firma zatrudniająca M. G. nie składała sprawozdań finansowych i nie opłacała w tym czasie podatków. Z kolei podany przez nią adres był w rzeczywistości adresem wirtualnego biura, co łącznie, w ocenie (...), świadczy o tym, że spółka ta była powiązana z działalnością mającą na celu optymalizację kosztów związanych z polskimi instytucjami ubezpieczenia społecznego. W szczególności polegało to na zatrudnianiu osób samozatrudnionych w Polsce, w spółce z zarejestrowaną siedzibą w Wielkiej Brytanii, która faktycznie nie prowadziła żadnej działalności w tym kraju. Z kolei osoby formalnie zatrudniane w takiej firmie otrzymywały adres wykorzystywane przez nie wyłącznie do prowadzenia korespondencji z brytyjskimi władzami. Z tego też względu posiadanie umowy z firmą (...) Ltd. nadaje odwołującemu status pracownika, ale nie jest dowodem na to, iż mieszka on i pracuje na terenie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii. Nadto brak jakichkolwiek dowodów potwierdzających zamieszkiwanie ubezpieczonego w Wielkiej Brytanii, dowodów odbycia podróży czy dowodów pracy. W konsekwencji braku dowodów zamieszkiwania i wykonywania przez odwołującego pracy na terenie Wielkiej Brytanii, brytyjska instytucja ubezpieczeniowa H. R. & C. odmówiła wydania dokumentu A1 poświadczającego podleganie przez M. G. ubezpieczeniom na terenie Wielkiej Brytanii.

W dniu 26 maja 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wydał zaskarżoną decyzję.

W toku procesu odwołujący wniósł o zawieszenie postępowania z uwagi na toczące się inne postępowanie administracyjne, od wyniku którego zależy rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie. Wskazał, że wniósł skargę na pracownika (...) P. S., w której zarzuca dyskryminację swojej osoby przez tego pracownika.

Postanowieniem z dnia 11 lutego 2016r. Sąd odmówił zawieszenia postępowania.

Na rozprawie w dniu 22 czerwca 2016r. odwołujący przyznał, że jego skarga została rozpoznana negatywnie przez innego pracownika tej instytucji, w związku z czym przysługuje mu jeszcze prawo do ponownego rozpoznania jego skargi, a po jej negatywnym załatwieniu może wystąpić do Komisji Arbitrażowej, a dopiero po wyczerpaniu tego trybu, do sądu angielskiego.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego dołączonych do akt sprawy oraz z wyjaśnień ubezpieczonego (nagranie z rozprawy z dnia 8 września 2015r. min. 14.09 i n. k.48 oraz z dnia 22 czerwca 2016r. min. 2.34 i n. k.100), a także odpisu pisma (...) z dnia 6 lutego 2015r. i jego tłumaczenia (k.19-26). Zebrane dowody Sąd uznał za wystarczające i mogące być podstawą ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy odwołujący M. G. w okresie od 1 marca 2009r. do 31 grudnia 2012r. podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wg przepisów ustawodawstwa polskiego, czy też w tym okresie podlegał w zakresie zabezpieczenia społecznego ustawodawstwu Wielkiej Brytanii.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym reguluje ustawa z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 121 ze zm.).

Zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowi ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, zaś stosownie do treści art. 12 tej ustawy również do ubezpieczenia wypadkowego.

Przymus ubezpieczenia w myśl art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej.

Obowiązek ubezpieczenia zgodnie z art. 13 pkt 4 trwa od dnia rozpoczęcia działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązek zgłoszenia osoby prowadzącej działalność gospodarczą spoczywa na tej osobie (ust.3).

Natomiast po myśli art. 17 w związku z art. 46 ustawy, płatnik składek obowiązany jest według zasad wynikających z przepisów niniejszej ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Rozliczenie składek oraz wypłaconych przez płatnika w tym samym miesiącu świadczeń następuje w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA.

Po myśli art. 47 ustawy płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc.

Na wstępie rozważań należy stwierdzić, że jednym z podstawowych i kardynalnych praw konstytuujących istnienia Unii Europejskiej jest prawo swobodnego przepływu osób, w tym pracowników. Zapewnia ono swobodę przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty.

Prawa pracowników w zakresie zabezpieczenia społecznego konkretyzują przepisy rozporządzenia Rady, wydanego w oparciu o normę kompetencyjną, ustanowioną w treści art. 42 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L z 30 kwietnia 2004r. Nr 166/1 ze zm.) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L z 30 października 2009r. Nr 284/1 ze zm.).

Po myśli art. 11 ust 1 i ust 3 pkt a rozporządzenia WE Nr 883/2004 osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami niniejszego tytułu, osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 rozporządzenia WE nr 883/2004 osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega:

a) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym państwie członkowskim; lub

b) jeżeli nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania:

(i) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli jest zatrudniona przez jedno przedsiębiorstwo lub jednego pracodawcę; lub

(ii) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców, jeżeli jest zatrudniona przez co najmniej dwa przedsiębiorstwa lub co najmniej dwóch pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się tylko w jednym państwie członkowskim; lub

(...)) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, innego niż państwo członkowskie jej zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się w dwóch państwach członkowskich, z których jedno jest państwem członkowskim jej zamieszkania; lub

(iv) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, a co najmniej dwa z tych przedsiębiorstw lub dwóch z tych pracodawców mają siedzibę lub miejsce wykonywania działalności w różnych państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania.

W myśl art. 13 ust. 2 osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega:

a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub

b) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy.

Zgodnie z art. 13 ust. 3 osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1.

Regułą jest podleganie przez pracownika ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Wynika to wprost z treści art. 11 ust 1 i ust 3 pkt a rozporządzenia WE Nr 883/2004. Widać zatem, iż niezwykle doniosłe znaczenie – zarówno dla płatnika składek, ale także i dla pracownika – ma fakt prawidłowego określenia właściwego ustawodawstwa w sferze zabezpieczenia społecznego.

Na osobach objętych art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z treścią jego art. 13 ust. 5 spoczywają obowiązki informacyjne, których wykonanie może mieć znaczenie dla nabycia i realizacji prawa do określonych świadczeń.

Procedura dotycząca stosowania art. 13 została określona w art. 16 rozporządzenia wykonawczego tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L z 30 października 2009r. Nr 284/1 ze zm.)

Po myśli art. 16 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania.

Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust.2).

Z kolei po myśli art. 16 ust. 3 rozporządzenia 987/2009 tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii.

W przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określane na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego. W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4).

Instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje o tym zainteresowanego (ust.5).

Zgodnie zaś z ust 6, jeżeli zainteresowany nie dostarczy informacji, o których mowa w ust. 1, niniejszy artykuł stosuje się z inicjatywy instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, gdy tylko instytucja ta zapozna się z sytuacją tej osoby, na przykład za pośrednictwem innej instytucji zainteresowanej.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadczają, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie.

Szczegółowe kwestie dotyczące zasad stosowania procedury dialogu i concyliacji zostały ujęte w decyzji nr (...) z dnia 12 czerwca 2009r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i concyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadectw na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE C z dnia 24 kwietnia 2010r. Nr 106.1).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że dokumentem potwierdzającym podleganie ustawodawstwu danego państwa jest „zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej” wydane na formularzu A1 (wcześniej (...)).

W celu uzyskania tego zaświadczenia należy zwrócić się z wnioskiem do właściwej instytucji ubezpieczeniowej państwa członkowskiego, która poświadczy, w jakim okresie i na jakiej podstawie ma zastosowanie ustawodawstwo danego kraju.

W przedmiotowej sprawie, ubezpieczony prowadząc w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą i będąc zatrudnionym u brytyjskiego pracodawcy powinien uzyskać formularz A1 z instytucji ubezpieczeniowej w Wielkiej Brytanii i dokonać wyrejestrowania z ubezpieczeń w Polsce. Taki dokument potwierdzałby, że odwołujący prowadzący w Polsce działalność gospodarczą nie powinien odprowadzać składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia tej działalności.

Sąd ustalił, że odwołujący nie dostarczył formularza A1 ustalającego właściwe ustawodawstwo w zakresie podlegania ubezpieczeniu brytyjskiemu.

Wystawienia takiego formularza A1 i potwierdzenia faktu podlegania ustawodawstwu brytyjskiemu w okresie spornym odmówiła odwołującemu brytyjska instytucja ubezpieczeniowa H. R. & C..

W piśmie z dnia 6 lutego 2015r. H. R. & C. poinformowała organ rentowy, iż w okresie rzekomego zamieszkania i wykonywania pracy w Wielkiej Brytanii M. G. w tym okresie nie mieszkał i nie pracował w Wielkiej Brytanii. Brytyjska instytucja ubezpieczeniowa zakwestionowała fakt realnego wykonywania przez M. G. pracy na rzecz pracodawcy brytyjskiego, z tego względu, iż – jak ustaliła – ubezpieczony zawarł umowę z firmą a która wzywana do przesłania stosownej informacji, takiej informacji nie udzieliła. Adres pod którym funkcjonuje pracodawca jest adresem z którego

korzysta wiele osób w celu kontaktowania się władzami brytyjskimi. Powyższe wskazuje, iż jest to firma związana z optymalizacją kosztów polskiej instytucji ubezpieczeń społecznych. Nadto w ocenie H. R. & C. brak jest jakichkolwiek dowodów potwierdzających zamieszkiwanie ubezpieczonego w Wielkiej Brytanii, dowodów odbycia podróży czy dowodów pracy.

Sam fakt prowadzenia przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej w tym okresie nie był sporny.

Sąd zwraca uwagę, iż zgodnie z treścią cytowanych wyżej przepisów wspólnotowych podstawą do objęcia ubezpieczonego systemem zabezpieczenia społecznego innego państwa członkowskiego jest stanowisko właściwej instytucji ubezpieczeniowej tego państwa. Instytucja ta bada, czy spełnione są warunki do objęcia wnioskodawcy systemem zabezpieczenia społecznego danego kraju.

Należy również podkreślić, że polska instytucja ubezpieczeniowa tj. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ani też sądy nie mają kompetencji do badania istnienia stosunku pracy, stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii.

Takie stanowisko potwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 9 stycznia 2014r. I UK 275/13, wskazując, że organ ubezpieczeń społecznych miejsca zamieszkania ubezpieczonego nie ma kompetencji do oceny zaistnienia stosunku ubezpieczenia w sensie prawnym (na terenie państwa członkowskiego Unii). Ocena ta może nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i mogła być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, że właściwym dla nich stanie się inne państwo ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004). Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Sąd Najwyższy wskazał, że w razie wątpliwości co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do zainteresowanego, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego, czyli niepewności co do tego, czy osoba wnosząca o ustalenie prawa właściwego jest objęta systemem zabezpieczenia społecznego więcej niż jednym państwem członkowskim, instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie może sama rozstrzygać, lecz musi dostosować się do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności w art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazują zwrócenie się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności - do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych. Zastosowanie znajduje również decyzja Nr (...) Komisji Administracyjnej w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz.U. UE C 106 z 24 kwietnia 2010r.). Sąd Najwyższy wskazał, że w sprawie, w której przedmiotem sporu jest zastosowanie art. 13 rozporządzenia nr 883/2004, a wyrażona w nim norma kolizyjna jasno wskazuje na państwo ubezpieczenia społecznego, niedopuszczalne jest rozstrzyganie przez polski organ rentowy w decyzji o istnieniu stosunku prawnego wskazywanego jako tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie. Sąd Najwyższy wskazał, że również sądy orzekające nie mają uprawnienia w zakresie badania istnienia stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii.

Sąd orzekający podziela pogląd wyrażony w powyższym orzeczeniu Sądu Najwyższego jak również w uzasadnieniu wyroku tego Sądu z dnia 21 stycznia 2016r., zapadłego w sprawie III UK 61/15, gdzie wskazano, że w przypadku uzasadnionych podejrzeń dotyczących zgodności z prawdą przedłożonych umów o pracę, Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do żądania niezwłocznego nadesłania przez wnioskodawcę dokumentów dotyczących

rzeczywistego pobytu i pracy w innym kraju. Osoba, która rzeczywiście taką pracę wykonuje nie będzie miała żadnych problemów z nadesłaniem na przykład kopii umowy najmu mieszkania za granicą, albo biletów autokarowych lub lotniczych, choćby z ostatniego miesiąca. Wówczas polski organ ubezpieczeniowy powinien w ciągu kilku dni wydać pozytywną dla wnioskodawcy decyzję tymczasową w kwestii właściwego ustawodawstwa.

W przypadku jednak niedających się usunąć wątpliwości, dotyczących również uzasadnionych wcześniejszymi informacjami dotyczącymi pracodawcy, konieczne jest zwrócenie się do instytucji ubezpieczeniowej innego państwa w przedstawionym wyżej trybie i wydanie decyzji tymczasowej.

Nie ma zatem racji ubezpieczony kwestionując uprawnienia ZUS do badania zasadności jego twierdzeń w zakresie wykonywania pracy najemnej poza granicami Polski. Natomiast skutkiem powyższego uprawnienia polskiego organu rentowego, jest również prawo polskiego sądu do badania powyższych okoliczności, w trybie badania zasadności podstaw wydania zaskarżonej decyzji.

W niniejszej sprawie organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję w oparciu o własne ustalenia, to jest niewykazanie przez odwołującego wykonywania pracy na rzecz brytyjskiego pracodawcy, na terenie Anglii, a dodatkowo okoliczności te zostały potwierdzone przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową, która odmówiła ubezpieczonemu wydania poświadczenia A1.

Odnosząc się do wniosku odwołującego o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. z tej przyczyny, iż wniósł on skargę na urzędnika (...), Sądu uznał wniosek za pozbawiony podstaw prawnych. Postępowanie zainicjowane wniesieniem tej skargi nie jest tożsame z postępowaniem administracyjnym, o którym mowa w powołanym przepisie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. Nie jest też innym postępowaniem sądowym, o którym mowa w art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe rozważania należało uznać, że w okresie spornym M. G. podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

W tym stanie rzeczy, Sąd stwierdził, że zaskarżona decyzja ZUS z dnia 26 maja 2014r. jest prawidłowa i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w pierwszym punkcie wyroku.

O kosztach orzeczono w punkcie drugim orzeczenia, po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 11 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

(-) SSO Mariola Szmajduch